

Bölüm 12

Yara İyileşmesi

Halise ÇİNAR¹

Giriş

Yara; travma sonucu deri ya da doku bütünlüğünün ve işleyişinin bozulması olarak tanımlanabilir (1,2). Diğer bir deyişle yara, farklı özellikteki ve derecedeki kuvvetlerin vücutta oluşturduğu hasardır (3). Yaranın oluşumunda çok değişik ajan ve faktörler etkili olur (4).

Yaranın sınıflandırılması

Yaralar, oluşum nedenine göre, doku bütünlüğünün durumuna, yaranın ciddiyetine, derinliğine, temizlik durumuna ve renk durumuna göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadırlar.

A. Oluşum Nedenine Göre Yaralar

Mekanik yaralar: Abrazyon / sıyrık, bere / kontüzyon, laserasyon / yırtık, kemik kırıkları gibi künt travmatik yaralar, kesici-delici- ezici alet yaraları, ateş-

¹ Öğretim Görevlisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, halise.cinar@adu.edu.tr

Yara iyileşmesini etkileyen faktörler

Yara iyileşme süreci bireyden bireye farklılık gösterir. Sağlıklı bireylerde yaralar beklenen sürede iyileşirken sistemik, bireysel, lokal birçok faktör yara iyileşmesini hızlandırabildiği gibi geciktirebilir (4).

Sistemik faktörler

- Beslenme
- Dolaşım ve oksijenlenme
- İmmün hücre fonksiyonu

Bireysel faktörler

- Yaş
- Obezite
- Sigara kullanımı
- İlaç tedavisi
- Stres

Lokal faktörler

- Yaralanmanın şekli
- Enfeksiyon
- Yara çevresi

Yara iyileşmesinde görülen komplikasyonlar

Yara iyileşmesi sürecinde kanama ve intertisiyel (doku arası) sıvı kaybı, hematoma, enfeksiyon, ayrılma, eviserasyon, fistül, adhezyon/yapışıklık, kontraktür, hipertrofik skar ve keloid oluşumu gibi komplikasyonlar görülür (4).

KAYNAKLAR

1. Aygün, G. Yara Enfeksiyonları Ve Tanılama. Kartal Erdost Ş. Çetinkale O. (Ed.), *Yara Bakımı ve Tedavisi*. İstanbul: AKSU Basım Yayın,2008; s. 145-157.
2. Öztaş, P. Yara İyileşmesi, Bakımı ve Tedavisi. *Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi Dergisi*, 2021;54(2):341-351. **Doi: 10.20492/aeahtd. 931499**
3. Ekizoğlu, O. Arıcan, N. Yaralar. Koç S, Can M. (Ed.), *Birinci Basamakta Adli Tıp*. İstanbul: Golden Print; 2011; s. 57-73.
4. Akyolcu, N. Yara İyileşmesi ve Hemşirelik Bakımı. Aksoy G, Kanan N, Akyolcu N. (Ed.), *Cerrahi Hemşireliği I*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi 2020;s: 79-114.
5. Aktaş, Ş. Kronik Yarada Lokal Faktörler ve Yardımcı Tedaviler. *Ankem Dergisi*, 2012;26.2: 217-222.
6. Yüceyar, S. Cerrahi yaraların takip ve tedavisi. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi. 2008;67, 17-24.

7. Erdil, F. Özhan Elbaş, N. Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği. Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık.2016.
8. Wilkinson, HN. Hardman, MJ. Wound healing: Cellular mechanisms and pathological outcomes. *Open biology*, 2020; 10(9). Doi:10.1098/rsob.200223
9. İpek, T. Yara İyileşmesi. Aydın S, Akça T, Çolak T. (Ed.), *Cerrahi Hastalarda Tanı ve Fizik Muayene*. Adana: Nobel Kitabevi. 2008; s. 451-457.
10. Barbul, A. Efron, DT, Kavalukas, SL. Wound Healing. Brunnicardi FC (Ed.), *Schwartz's Principles of Surgery Tenth Edition*. McGraw-Hill Education. 2015:s. 241-271.
11. Altındaş, M. Kronik yara tedavisi ve bakımında tıbbi sorunlar. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Yara Bakımı ve Tedavisi Sempozyum Dizisi. 2008; 67, 237-247.
12. Theoret, CL. Update on wound repair. *Clin Tech Equine Pract*. 2004;3(2) 110-122.
13. Enoch, S. Leaper, DJ. Basic science of wound healing. *Surgery-Oxford International Edition*. 2005;23(2), 37-42.
14. Kaya, S. Parsiyel kalınlıktaki termal yanıkların pansumanında gümüş içerikli hidrofiber ile ozonlu yağın karşılaştırılması. Uzmanlık Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi AD, Zonguldak. 2011.
15. Han, G. Ceilley, R. Chronic Wound Healing: A Review of Current Management and Treatments. *Adv Ther*. 2017; 34: 599-610.
16. Yapucu Güneş, Ü. Yara Yönetiminde "TIME" Yaklaşımı. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2007; 10: 3.
17. Sibbald, RG. Orsted, H. Schultz, GS. et al. International wound bed preparation advisory board preparing the wound bed. Focus on infection and inflammation. *Ostomy Wound Management* 2003;49(11):23-51.
18. Vanscheidt, W. Ukat, A. Hauss, F. International wound bed preparation advisory board systematic management of chronic wounds employing the TIME concept. *Münchener Medizinische Wochenschrift Fortschritte der Medizin*. 2005;147 (Suppl 3):119-26.
19. Powers, JG. Higham, C. Broussard, K. et al. Wound healing and treating wounds. Chronic wound care and management. *J Am Acad Dermatol*. 2016; 74: 607-25.
20. Schultz, GS. Barillo, DJ. Mazingo, DW. et al. Wound bed preparation and a brief history of TIME. *Int Wound J*. 2004;1(1):19-32.